

Meilah Sources 4

רבינו גרשום מסכת מעילה דף כ עמוד א

עד שיהנה בשה פרוטה ויפגום שוה פרוטה בדבר אחד. האי תנא סבר דומיא דתרומה: ואין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בבהמה וכלי שרת בלבד דהני לאו לדמים לפדייה קיימי ולא בר איפגומי נינהו שאפילו רכב אחד ע"ג בהמה והכחישה או תלש צמרה עדיין ראוייה היא לקרבן ויש בה מועל אחר מועל וכן שתה אחד בכוס של זהב אפילו אם פגמו ופיחתו כיון דקדושת הגוף הוא ולא לפדייה קאי ראוי הוא עדיין לשירות ויש בו מועל אחר מועל:

רבינו גרשום מסכת מעילה דף יט עמוד א

ומי שפגם נהנה. הוא עצמו שפוגם התרומה הוא עצמו נהנה ממנה ובדבר שפוגם בו נהנה ולא בדבר אחר ופגימתו והנאתו^(א) באחר שעה אחת ובתלוש מן הקרקע דתרומה לא נהנה אלא בתלוש דכתיב ראשית דגנך:

רבינו גרשום מסכת מעילה דף יט עמוד א

ומי שפגם נהנה. לאפוקי היכא דחד קרע ופגם חצי שיעור פרוטה ואידך לבש ונהנה בחצי שיעור דלא מעלו:

רבינו גרשום מסכת מעילה דף יט עמוד א

ובדבר שפוגם בו נהנה למעוטי אי פגם חצי שיעור [בדבר זה] ונהנה חצי שיעור [בדבר אחר]:

רבינו גרשום מסכת מעילה דף יט עמוד א

ופגימתו והנאתו כאחת. למעוטי אי פוגם האידינא חצי שיעור ונהנה למחר חצי שיעור:

תוספות מסכת קידושין דף נה עמוד א ד"ה אין מועל

אין מועל אחר מועל - פירש בקונטרס אין מעילה זו אחר זו בקרן אחד של הקדש דכיון שמעל בה הראשון יוצא לחולין אלא בהמה וכלי שרת בלבד תימה דבתוספתא דמעילה (פ"ב) תניא קרדום של הקדש ביקע בו ובא חבירו וביקע בו כולן מעלו נתנו לחבירו וחבירו לחבירו הוא מעל וחבירו מותר לביקע בו לכתחילה והשתא היכי דמי אי האי קרדום כלי שרת כי נתנו לחבירו אמאי לא מעל חבירו הא אמרינן יש מועל אחר מועל בכלי שרת ואם אינה כלי שרת אמאי אמר כולן מעלו הא אין מועל אחר מועל אלא בהמה וכלי שרת בלבד ויש לומר דלעולם מיירי בקרדום שאינה כלי שרת ולא קשה מידי דהא דאמרי' הכא דאין מועל אחר מועל היינו⁽²⁾ כשהוא סבור שהכלי של חבירו ואז הוא מתכוין לגוזלה היכא דנתנו לחבירו כדין שליחות יד בפקדון דהיכא דמתכוין להוציאו מרשות לרשות נקרא גזלן על כל הפקדון אפילו לא הוציאן אלא מקצתן אבל האי דתוספתא דקאמר בא חבירו וביקע בו ובא חבירו וביקע בו דכולן מעלו מיירי דכל חד וחד יסבור שהוא שלו ואינו מתכוין להוציאו מרשות לרשות אלא ליהנות ולהניחו אחר ההנאה ואז כשיהנה לא ימעול אלא כפי טובת הנאה שיש לו במלאכה ומשום הכי אמרינן שלא יצא לחולין ומעלו כולן אבל נתנו לחבירו וחבירו לחבירו לא מעל אלא הראשון שהוציאו מרשות לרשות ונהי נמי דסבר שהיא שלו מ"מ מתכוין הוא להוציאו מרשותו לרשות חבירו ולפיכך צ"ל בא חבירו ורכב עליו ובא חבירו ורכב עליו כולן מעלו ואף על גב שנתכוין לגוזלו ולהוציאו מרשות לרשות דאם לא כן מאי איריא בהמה וכלי שרת אפילו בקדשי בדק הבית יש מועל אחר מועל היכא דאינו מתכוין להוציאו מרשות לרשות אלא ליהנות ממנו ולהניח כדפרישית אלא לעולם מיירי שמתכוין לגוזלה ואפ"ה אמרינן דכולן מעלו כדפרישית וראיה לחלק בין נהנה מדבר שסבור שהוא שלו לדבר שהיה סבור שהוא של אחרים מההיא דאמרינן (מעילה דף כ.). גבי נטל אבן או קורה של הקדש לא מעל נתנה לחבירו הוא מעל וחבירו לא מעל ופריך מכדי משקל שקלה מה לי שקלה הוא מה לי שקלה חבירו ומוקי רישא דלא מעל באבנים מסורות לגזבר שאינם יוצאים מרשות הקדש וגם הגזבר לא נתכוון לגוזלם אלא ליהנות מהם דסבור שהם שלו וסיפא דקתני הוא מעל מיירי שנתכוון להוציאם מרשות לרשות כדקתני נתנם לחבירו הוא מעל ועוד ראיה מההיא דפרק אלו נערות (כתובות לד:) דקאמר התם הניח להם אביהם פרה שאולה כסבורים הם דשל אביהם היא טבחוה ואכלוה משלמין דמי בשר בזול אבל כסבורים שהיא דפקדון וטבחוה ואכלוה משלמין דמי בשר שלם אם כן מצינו חילוק בין סבור שהוא שלו לסבור שהוא של אחרים.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת מעילה פרק ו

[ג] אמרו שניהם לא מעלו, פשוט ממה שקדם, לפי שבעל הבית לא נעשת כל שליחותו, וגם השליח לא שנה כל מה שנאמר לו אלא עשה המקצת ושנה במקצת, ואין באותו המקצת שעשה בו שליחותו שזה פרוטה שאז היה מועל בעל הבית, וגם אין במקצת ששנה בו שזה פרוטה שאז היה מועל השליח, כי פרוטה בלבד נתן לו. ויתר הדברים ברורים.

[ד] אמרו שניהם מעלו, במה דברים אמורים בשהיה אותו האתרוג שזה שתי פרוטות ואותו הבגד שזה דינר, אומר תנא קמא הואיל וכבר קנה לו מה שאמר והרי הוא שזה הדמים שנתן לו נעשת שליחותו ומעל בעל הבית. וכן מעל השליח שגם הוא נשתמש מדעתו בשהיה פרוטה. ור' יהודה אומר לא נעשת שליחותו לפי שאלו קנה לו אתרוג בשתי פרוטות כפי שנתן לו כי אז היה שזה ארבע פרוטות והיה כפלים מזה שהביא לו בלי ספק וזהו ענין אמרו והבאת לי קטן ורע. וכך הוא אומר בבגד. וכבר בארנו כי דינר זה עשרים וחמשה דינרין של כסף והם ששה סלעים בקירוב. וחלק ר' יהודה בדבר שאפשר לומר בו גדול וקטון, אבל אם אמר לו דרך משל קנה לי במעה בטנים וקנה לו בחצי מעה בטנים ובחצי מעה דבר אחר שניהם מעלו, ובתנאי שיביא מן הבטנים בחצי מעה מה ששנה מעה כמו שקדם. ואין הלכה כר' יהודה.

[ה] כבר בארנו כמה פעמים כי שלחני הוא "אלצירפי". וחנוני כל בעל חנות כגון הבשמים והנגרין וזולתם. ולפי שעיקר הדין בדיני ממונות המפקיד אצל השלחני מעות שאינן צוררין בצרור בקשר משונה או יהא עליהן חותם, לפי שכל שאינן כן נקראין מותרין, יש לו להשתמש בהן כמו שנתבאר בשלישי דמציעאה, יצא מזה שאם מסר מעות של הקדש לשלחני ולא הודיעו שהן הקדש ונשתמש בהן מפני שאינן צוררין, הרי זה פטור מן המעילה, וכאלו אותו שהפקידן אצלו אמר לו להשתמש בהן ושליחותו עשה ולפיכך לא מעל, וגם המפקיד לא מעל מפני שלא אמר לו כלום. וכל הדברים ברורים על הדרך שפירשנו. והלכה כר' יהודה.

רש"י מסכת ערכין דף כא עמוד א

[נפיק ליה שכר לחולין] ונ"ל דל"ג שכר וה"ג כיון דמעל נפיק ליה לחולין - כלומר משנהנה בתשמיש הבית ומעל יצא הבית לחולין כדתנן מעילה (דף יט) אין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בבהמה וכלי שרת בלבד וקראן וחומש אית ליה לשלומי ולא שכר להקדש דכל מידי דהקדש מכלי מעל ביה נפיק לחולין דאמרינן במסכת מעילה (דף יח) אין מעילה בכל מקום אלא שינוי וכן הוא אומר וימעלו בני ישראל מעל ביי' ויעבדו את הבעלים והיינו שינוי שמוציאו מהקדש לחול.

רש"י מסכת פסחים דף כז עמוד ב ד"ה והלא מעל

והלא מעל המסיק - וחייב קרבן מעילה, וכל דבר שאין בו קדושת הגוף, כגון בהמה שאינה של קרבן, וכלי שאינו כלי שרת - כיון שמעל בו יצא לחולין, דתנן (מעילה יט, ב): אין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בהמה וכלי שרת בלבד, אבל כל מידי אחרינא - ממעילה ראשונה נפקא לחולין, דקיימא לן: אין מעילה בכל מקום אלא שינוי, שנשתנה מקדושתו, ואמאי פת אסורה, הא קודם שנתנו הפת היה ההיסק חולין!

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף כז עמוד ב

בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא: תנור שהסיקו בעצי הקדש ואפה בו הפת, לרבנן דשרו בקמייתא מאי? - אמר ליה: הפת אסורה. - ומה בין זו לערלה? - אמר רבא: הכי השתא? ערלה - בטילה במאתים, הקדש - אפילו באלף לא בטיל. אלא אמר רבא: אי קשיא ליה - הא קשיא: והלא מעל המסיק, וכל היכא דמעל המסיק - נפקו להו לחולין! אמר רב פפא: הכא בעצי שלמים עסקינן, ואליבא דרבי יהודה, דאמר: הקדש, בשוגג - מתחלל, במזיד - אינו מתחלל. במזיד מאי טעמא לא - כיון דלאו בר מעילה הוא לא נפיק לחולין. שלמים נמי, כיון דלאו בר מעילה נינהו - לא נפקא לחולין.

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף נג עמוד ב

ובהקדש, במזיד - קידש, בשוגג לא קידש, דברי ר"מ; ר"י אומר: בשוגג - קידש, במזיד - לא קידש. א"ר יעקב: שמעית מינה דר' יוחנן תרתי, שגגת מעשר דר' יהודה, שגגת הקדש דר"מ - שניהם אין אשה מתקדשת בהם, חדא לפי שאין אשה רוצה, וחדא לפי שאין שניהם רוצים, ולא ידענא הי מיניהו. אמר ר' ירמיה: ניחזי אנן, מעשר - איהי לא ניחא לה משום טרחא דאורחא, איהו ניחא ליה דניקני איתתא ממילא, אלא הקדש - תרוייהו לא ניחא להו דנתחיל הקדש על

ידיהו. ור' יעקב אמר: איפכא מסתברא, מי לא איכא למימר: מעשר - איהי לא ניחא לה משום טירחא דאורחא, איהו לא ניחא ליה משום אונסא דאורחא, אלא הקדש - בשלמא איהי לא ניחא לה דנתחיל הקדש על ידה, אלא איהו מי לא ניחא ליה דניקני איתתא ממילא. בעא מיניה רבא מרב חסדא: אשה אין מתקדשת, מעות מהו שיצאו לחולין? אמר ליה: אשה אין מתקדשת, מעות היאך יצאו לחולין? בעא מינה רב חייא בר אבין מרב חסדא: במכר מאי? אמר ליה: אף במכר לא קנה. איתיביה: חנוני כבעל הבית, דברי ר"מ, ר' יהודה אומר: חנוני כשולחני; עד כאן לא קא מיפלגי - אלא דמר סבר: חנוני כשולחני, ומר סבר: חנוני כבעל הבית, אבל דכולי עלמא - אם הוציא מעל! רבי מאיר לדבריו דר' יהודה קאמר: לדידי, אם הוציא נמי לא מעל, אלא לדידך, אודי לי מיהא דחנוני כבעל הבית, ואמר ליה: לא, כשולחני. אמר רב:

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף נד עמוד א

חזרנו על כל צדדים של ר"מ, ולא מצינו הקדש בשוגג אין מתחלל, במזיד מתחלל, ומשנתינו - בכתנות כהונה שלא בלו, הואיל וניתנו ליהנות בהן, לפי שלא ניתנה תורה למלאכי השרת. ת"ש: כתנות כהונה שבלו - מועלין בהם, דברי ר"מ; מאי לאו אפי' לא בלו! לא, בלו דוקא. ת"ש: מועלים בחדתין ואין מועלים בעתיקים, (דברי ר' יהודה): ר' מאיר אומר: מועלין אף בעתיקים, שהיה ר"מ אומר: מועלין בשירי הלשכה; ואמאי? נימא: הואיל וניתנו ליהנות, לפי שלא ניתנה תורה למלאכי השרת, דהא חומת העיר ומגדלותיה משירי הלשכה אתו, דתנן: חומת העיר ומגדלותיה וכל צרכי העיר - באין משירי הלשכה! לא תימא: ר"מ, אלא אימא: ר' יהודה. ת"ש: דתניא, אמר ר' ישמעאל בר רבי יצחק: אבני ירושלים שנשרו - מועלים בהם, דברי ר"מ! לא תימא: ר"מ, אלא אימא: ר' יהודה. אי ר' יהודה, ירושלים מי מיקדשא? והתנן: כאימרא, כדירים, כעצים, כאישים, כהיכל, כמזבח, כירושלים; ר' יהודה אומר: כל האומר ירושלים - לא אמר כלום! וכי תימא, משום דלא אמר כירושלים, והתניא, ר' יהודה אומר: כל האומר ירושלים - לא אמר כלום, עד שידור בדבר הקרב בירושלי!

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף נד עמוד ב

תרי תנאי נינהו ואליבא דר' יהודה. אמר עולא משמיה דרב פדא, אומר היה ר"מ: הקדש, במזיד - מתחלל, בשוגג - אין מתחלל, ולא אמרו בשוגג מתחלל - אלא לענין קרבן בלבד. וכי מאחר דאין מתחלל, קרבן במאי מחייב? אלא כי אתא רבין, פריש משמיה דרב פדא, אומר היה ר"מ: הקדש, במזיד - מתחלל, בשוגג - אין מתחלל, ולא אמרו בשוגג מתחלל - אלא לענין אכילה בלבד. אמר רב נחמן אמר רב אדא בר אהבה: הלכה כר"מ במעשר, הואיל וסתם לן תנא כותיה; והלכה כר' יהודה בהקדש, הואיל וסתם לן תנא כותיה. כר"מ במעשר מאי היא? דתנן: כרם רבעי - ב"ש אומרים: אין לו חומש ואין לו ביעור, וב"ה אומרים: יש לו; ב"ש אומרים: יש לו פרט ויש לו עוללות, וב"ה אומרים: כולו לגת. מ"ט דב"ה? גמרי קודש קודש ממעשר, מה מעשר יש לו חומש ויש לו ביעור, אף כרם רבעי יש לו חומש ויש לו ביעור. וב"ש? לא גמרי קודש קודש ממעשר. וב"ה אומרים כמעשר, כמאן סבירא להו? אי כר' יהודה, אמאי כולו לגת? האמר: מעשר - ממון הדיוט הוא! אלא לאו כר"מ. כר' יהודה בהקדש מאי היא? דתנן: שילח ביד פיקח, ונזכר עד שלא הגיע אצל חנווני - חנווני מעל לכשיוציא. וכר' יהודה במעשר מי לא תנן? והתנן: הפודה מעשר שני שלו - מוסיף עליו חמישיתו, בין משלו בין שניתן לו במתנה; מני? אילימא ר"מ היא, מי מצי יהיב ליה במתנה? והאמר: מעשר - ממון גבוה הוא! אלא לאו ר' יהודה! לא, לעולם ר"מ, והכא במאי עסקינן - כגון דיהיב ניהליה בטיבליה, וקסבר: מתנות שלא הורמו, כמי שלא הורמו דמיין. ת"ש: הפודה נטע רבעי שלו - מוסיף עליו חמישיתו, בין משלו בין שניתן לו במתנה; מני? אילימא ר"מ, מי מצי יהיב ליה? והא גמרי קודש קודש ממעשר! אלא לאו ר' יהודה! לעולם ר"מ, והכא במאי עסקינן - כגון דיהיב כשהוא סמדר, ודלא כר' יוסי, דאמר: סמדר אסור, מפני שהוא פרי. ת"ש: משר הימנו מעשר בסלע, ולא הספיק לפדותו עד שעמד בשתיים - נותן סלע ומשתכר בסלע, ומעשר שני שלו; מני? אילימא ר"מ, אמאי משתכר בסלע? ונתן את הכסף וקם לו אמר רחמנא! אלא לאו ר' יהודה! לעולם ר' יהודה, והכא חד סתמא, והכא תרי סתמי. ואי סתמא דוקא, מה לי חד סתמא, מה לי תרי סתמי? אמר רב נחמן בר יצחק: הלכה כר' מאיר, הואיל ותנן בבחירתא כוותיה.

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף נה עמוד א

תנן התם: בהמה שנמצאת מירושלים למגדל עדר וכמתה לכל רוח, זכרים - עולות, נקבות - זבחי שלמים; אלא זכרים - עולות הוא דהו, זבחי שלמים לא הו? אמר ר' אושעיא: הכא בבא לחוב בדמיהן עסקינן, והכי קאמר: חיישינן שמא עולות, ורבי מאיר היא, דאמר: הקדש - במזיד מתחלל. וקדושת הגוף מי מתחלל? והתנן: אין מועל אחר מועל במוקדשין - אלא בבהמה ובכלי שרת בלבד, כיצד? היה רוכב על גבי בהמה, בא חבירו ורכב, בא חבירו ורכב - כולם מעלו; היה שותה בכוס של זהב, בא חבירו ושתה, בא חבירו ושתה - כולם מעלו! היא ר' יהודה היא, הא ר' מאיר. מדרבי יהודה נשמע לרבי מאיר, לאו אמר רבי יהודה: הקדש בשוגג מתחלל, וקדושת הגוף לא מתחלל? לר"מ נמי, אף על גב דהקדש במזיד מתחלל, קדושת הגוף לא מתחלל! התם לא קא מכוין לאפוקינהו לחולין, הכא קא מכוין לאפוקינהו לחולין. אימר דשמעת ליה לרבי מאיר - בקדשי קדשים, בקדשים קלים מי שמעת ליה? א"ל הוא מרבנן ורבי יעקב שמיה, קל וחומר:

קדשי קדשים מתחללים, קדשים קלים לא כל שכן. איתמר נמי: אמר ר' חמא בר' עקיבא אמר רבי יוסי בר' חנינא, אומר היה ר"מ: הקדש - במזיד מתחלל, בשוגג אין מתחלל, אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלים, קל וחומר: קדשי קדשים מתחללים, קדשים קלים לא כל שכן.

תוספות מסכת מנחות דף ק עמוד ב ד"ה וכלי שרת

וכלי שרת - לרבי נחמיה דאמר פרק הנהנה (מעילה דף יט:): דיש מועל אחר מועל דאם אחרים מביאין לידי מעילה הוא עצמו לא כל שכן ניחא דאין להם פדיון ואשכחן לרבנן נמי דאין מועל אחר מועל דמדרבנן אין נפדין ובגמרא משמע נמי דהוי דרבנן בעלמא דמפרש כלי שרת ולבונה משום דלא שכיחי.